

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนเหล่าทัพ

นาวาโท หลุยง ประอร สุนทรวิภาต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0341-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 4 ๓๕ ๒๕๕

I ๑๐๐๐๒๐๗๕

**THE DEVELOPMENT OF QUALITY ASSURANCE SYSTEM
FOR MILITARY ACADEMIES**

Commander Praon Suntornviphat

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education**

Department of Higher Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

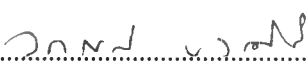
ISBN 974-13-0341-6

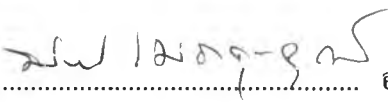
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนเหล่าทัพ
โดย นาวาโทหญิง ประอร สุนทรวิภาค
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช

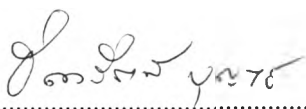
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สีนลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

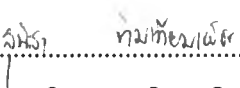

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โฉมิวิไลกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย)

..... กรรมการ
(นาวาเอก หญิง ดร. สุนิสา ทิมเทียมเพชร)

ประอร สุนทรวิภาค,น.ท.หญิง : การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียน
 เหล่าทัพ (THE DEVELOPMENT OF QUALITY ASSURANCE SYSTEM FOR MILITARY
 ACADEMIES) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ,
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช, 198 หน้า. ISBN 974-13-0341-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบและบริบท สร้างเกณฑ์และพัฒนาระบบ
 การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 การประกันคุณภาพการศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง และการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร
 โรงเรียนเหล่าทัพ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ขึ้นเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรง
 เรียนเหล่าทัพ และได้้นำระบบไปประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยการนำเกณฑ์ไปทดลอง
 ตรวจสอบคุณภาพที่โรงเรียนนายเรือ แล้วนำผลมาปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการ
 ศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพที่ได้จากผลการวิจัย
 ประกอบด้วย

1. หลักการ/ยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ รวม
 8 ข้อ และที่สำคัญมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ 1) การสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทำให้โรงเรียน
 เหล่าทัพผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณภาพตามความต้องการของเหล่าทัพ 2) การสร้างจิตสำนึกใฝ่คุณ
 ภาพ และความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของกำลังพลทุกฝ่ายในโรงเรียน
 เหล่าทัพ โดยมุ่งเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงาน 3) ผู้บริหารควรมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการ
 ประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบาย และความมุ่งหมายที่ชัดเจน และต่อเนื่อง ที่จะส่งเสริมและ
 สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ

2. วิธีการปฏิบัติ/ยุทธวิธีในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ได้แก่
 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ 2) จัดตั้งสำนักงานประกันคุณภาพ 3) กำหนดองค์ประกอบและเกณฑ์ 4) จัดทำคู่มือ
 5) เผยแพร่ความเข้าใจและส่งเสริมจิตสำนึกใฝ่คุณภาพ 6) ควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน
 7) ทำรายงานการศึกษาตนเอง และพร้อมรับการตรวจสอบจากภายนอก

3. องค์ประกอบและเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ
 ประกอบด้วย 1) มีปรัชญา/ปณิธาน, วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของโรงเรียนเหล่าทัพ 2) มีการฝึกและศึกษา
 3) มีการเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ 4) มีการปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำทหารและการปกครองบังคับบัญชา
 5) มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทหาร 6) มีการบริหารและการจัดการ 7) มีการส่งเสริมการวิจัย
 8) มีการติดตามและประเมินผล

ภาควิชาอุดมศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต..... *ร.ท. พ. ๒๓๖ ๕*
 สาขาวิชาอุดมศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ป.ท. ๒๓๖-๕๓*
 ปีการศึกษา2543..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *๒๓๖๕๖๖๖๖*

3970996227 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD : DEVELOPMENT / QUALITY ASSURANCE / MILITARY ACADEMIES

PRAON SUNTHORNVIPHAT, CDR. : THE DEVELOPMENT OF
QUALITY ASSURANCE SYSTEM FOR MILITARY ACADEMIES.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PATEEP METHAKUNAVUDHI, Ph.D.

THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF. THIDARAT BOONNUJ, Ed.D. 198 pp.

ISBN 974-13-0341-6

The purposes of the research were to study the military academy standards and context, to construct criteria and developing the quality assurance system for military academies. The data was collected by studying the documents about quality assurance, interviewing the executive administrators and surveying the opinions of military academy staffs. Then, the researcher analyzed and synthesized all data in order to develop the quality assurance system for military academies which were evaluated by committee and had been practiced at Royal Thai Naval Academy. The quality assurance system developed from the research findings were as follows :

1. There were 8 strategies of quality assurance system for military academies. The most important strategies were : 1) to establish the quality assurance system which was accountable for producing the quality military officers according the objectives of military academies ; 2) to create consciousness and co-operation in quality assurance for all military academy sections, especially, on quality of working ; and 3) the administrators should understand and beware of the importance of quality assurance by stating policy, objectives and continuously support developing the quality assurance.

2. The tactics of quality assurance for military academies were : 1) appointing the Q.A. committee ; 2) setting up quality assurance office ; 3) setting up standards and criteria ; 4) preparing Q.A. manual ; 5) making clear understanding between military offices and supporting the quality working ; 6) controlling, auditing and assessment of work ; and 7) preparing self study report which should be ready for external audit.

3. There were 8 standards and criteria of quality assurance for military academies : 1) stating philosophy, objectives and main task of military academies ; 2) practicing and studying according to the military standards ; 3) preparing learning resources ; 4) establishing the leadership and commanding ; 5) cadet supporting and development ; 6) management and administration ; 7) research supporting ; and 8) follow up and evaluation.

Department Higher Education Student's signature

Field of study Higher Education Advisor's signature

Academic year 2000 Co-advisor's signature

Cdr. Praon Sun
Pateep Methakunavudhi
Thidarat Boonnuj

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมฆาคณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาอุทิศเวลา เพื่อให้ข้อคิดและชี้แนะแนวทาง อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาและกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โฆวิไลกุล อาจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย และนาวาเอกหญิง ดร. สุนิสา ทิมเทียมเพชร ที่ได้กรุณาให้ข้อพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไข

กราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารและคณาจารย์ของโรงเรียนเหล่าทัพทั้งสามแห่งที่กรุณาให้ข้อมูลอันมีประโยชน์ยิ่ง อีกทั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และพิจารณาเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ขอขอบคุณภาควิชาอุดมศึกษา คณาจารย์ และเพื่อน ๆ ปริญญาเอก อุดมศึกษา รุ่นที่ 9 ทุกคน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.จิรณี คันดิรัตน์วงศ์ ดร.เพ็ญพิมล ลีโนทัย ผศ.ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ ดร. พรรณวิภา บรรณเกียรติ และ น.ท.หญิง ดร.ธนพร แยมสุดา ในน้ำใจและความช่วยเหลือที่เพื่อนมอบให้มาโดยตลอด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ไม่อาจสำเร็จลงได้เลย หากปราศจากซึ่งกำลังใจ ที่ยิ่งใหญ่จากพี่สาว คุณ ธิดา ดิษฐแก้ว ซึ่งเปรียบเสมือนผู้บังเกิดเกล้า และกำลังใจอันใหญ่หลวงของหลาน ร.ท.หญิง จุฬาวลัย สุนทรวิภาต ที่ได้อุทิศเวลา ให้ความช่วยเหลือจัดพิมพ์ต้นฉบับมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน

นาวาโทหญิง ประอร สุนทรวิภาต

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	12
ข้อจำกัดของการวิจัย	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด / หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับ อุดมศึกษา	15
ระบบการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาของต่างประเทศ.....	25
ระบบการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาไทย	28
การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพต่างประเทศ	34
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ สังกัด กระทรวงกลาโหม	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย	
ขั้นตอนที่ 1	ศึกษากรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ	
การศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ	52	
ขั้นตอนที่ 2	ศึกษาองค์ประกอบและบริบทในการประกันคุณภาพการศึกษา	
ของโรงเรียนเหล่าทัพ	53	
ขั้นตอนที่ 3	สร้างเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ	54
ขั้นตอนที่ 4	พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55	
เครื่องมือวิจัย	57	
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58	
การวิเคราะห์ข้อมูล	63	
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ส่วนที่ 1 : วัตถุประสงค์ข้อที่ 1	ศึกษาองค์ประกอบและบริบทในการประกันคุณภาพ	
การศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ	64	
ส่วนที่ 2 : วัตถุประสงค์ข้อที่ 2	สร้างเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของ	
โรงเรียนเหล่าทัพ	91	
ส่วนที่ 3 : วัตถุประสงค์ข้อที่ 3	พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ	
โรงเรียนเหล่าทัพ	97	
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	128	
อภิปรายผล	140	
ข้อเสนอแนะ	143	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนงานการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย	59
2	การเปรียบเทียบองค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย โรงเรียนเหล่าทัพต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม และโรงเรียนเหล่าทัพ	68
3	องค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ตามความคิดเห็น ของกลุ่มผู้บริหารระดับสูง และกลุ่มผู้บริหารระดับกลาง / คณาจารย์ ของโรงเรียนเหล่าทัพ	71
4	องค์ประกอบของคุณภาพ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตรวจสอบของโรงเรียนเหล่าทัพตาม ความเห็นของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนเหล่าทัพ	73
5	องค์ประกอบของคุณภาพ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตรวจสอบของโรงเรียนเหล่าทัพตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลาง และคณาจารย์ของโรงเรียนเหล่าทัพ.....	76
6	หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนเหล่าทัพ	79
7	หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารระดับกลาง และคณาจารย์ของโรงเรียนเหล่าทัพ.....	80
8	วิธีการปฏิบัติในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนเหล่าทัพ	82
9	ปัจจัยเกื้อหนุน / กลุ่มบุคคล ที่จะช่วยส่งเสริมให้สามารถดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง.....	83
10	ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เหล่าทัพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง	85
11	ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เหล่าทัพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลาง และคณาจารย์ โรงเรียนเหล่าทัพ	86
12	ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
13 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เหล่าทัพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลาง และคณาจารย์	89
14 ผลการประเมินหลักการ / ยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนเหล่าทัพ โดยคณะกรรมการประเมิน	103
15 ผลการประเมินวิธีการปฏิบัติ / ยุทธวิธีในการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนเหล่าทัพ โดยคณะกรรมการประเมิน	105
16 ผลการประเมินองค์ประกอบ และเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนเหล่าทัพ โดยคณะกรรมการประเมิน	106
17 ผลการตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียนนายเรือ จำแนกตามองค์ประกอบ ในการประกันคุณภาพของโรงเรียนเหล่าทัพ	116
18 เปรียบเทียบรายการตรวจสอบ ตามองค์ประกอบและเกณฑ์เดิม และ ที่ปรับแต่งใหม่ ในแบบตรวจสอบคุณภาพของ โรงเรียนเหล่าทัพ	123

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
2	ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
3	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ.....	101
4	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ (ปรับใหม่).....	126
5	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ (ปรับใหม่).....	139